

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/182/2022
Identifikačné číslo spisu:	6120275297
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6120275297.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s. r. o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s. r. o., Bratislava, Pajštúnska 5, IČO: 53 255 739, proti žalovanej R. X., narodenej J., V., o zaplatenie 2.874,49 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9Csp/41/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29. decembra 2021 sp. zn. 13CoCsp/14/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) rozsudkom z 02. decembra 2020 č. k. 9Csp/41/2020-244 zamietol žalobu a žalovanej priznal nárok voči žalobcovi na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplynulo, že predmetom konania bola pohľadávka banky zo spotrebiteľského úveru, ktorá mala byť bankou postúpená na žalobcu s účinnosťou k 09. decembru 2019. S poukazom na § 17 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon č. 129/2010 Z. z.“ alebo „ZoSÚ“) v spojení s ustanovením § 53 ods. 9 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ“) a § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon č. 483/2001 Z. z.“ alebo „zákon o bankách“) konštatoval, že jednou z podmienok platného postúpenia pohľadávky zo spotrebiteľského úveru je, že sa postupuje pohľadávka po konečnom termíne splatnosti, alebo ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti, t. j. pri ktorej bola vyhlásená predčasná splatnosť úveru podľa § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ. Vzhľadom k tomu, že žalobca nepredložil žiaden dôkaz o doručení upozornenia žalovanej v zmysle § 53 ods. 9 OZ, nemohlo dôjsť k účinnému zosplateniu úveru v čase pred postúpením pohľadávky na žalobcu v zmysle § 92 ods. 8 zákona o

bankách a za takejto situácie právny predchodca žalobcu nemohol platne postúpiť na žalobcu pohľadávku uplatňovanú v tomto konaní, nakoľko v čase jej postúpenia sa nejednalo o pohľadávku splatnú a takéto postúpenie pohľadávky je neplatné pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 OZ. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v plnom rozsahu, nakoľko žalobca nepreukázal v spore vecnú aktívnu legitimáciu.

II.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo dňa 29. decembra 2021 sp. zn. 13CoCsp/14/2021, (ďalej aj „odvolací súd“, „krajský súd“) rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdil a vo výroku II. rozhodol o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že žalobca nepreukázal, že by v zmysle § 53 ods. 9 OZ jeho právny predchodca doručil žalovanej výzvu zo dňa 11. apríla 2018 týkajúcu sa upozornenia žalovanej (spotrebiteľa) na uplatnenie práva v zmysle ustanovenia § 565 OZ, pričom v rozpore s § 17 ods. 1 písm. b) ZoSÚ právny predchodca žalobcu postúpil na žalobcu pohľadávku, ktorá nebola po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru ani sa nejednalo o pohľadávku, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, preto postúpenie pohľadávky s odkazom na zmluvu o postúpení pohľadávok č. 1013/2019/CE zo dňa 09. decembra 2019 bolo neplatné pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 OZ. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne zamietol žalobu pre nedostatok aktívnej legitimácie žalobcu.

III.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4. Dovolateľ za porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP považoval to, že odvolací súd odôvodnil svoj potvrdzujúci rozsudok zmätočne, nekonzistentne a nepredvídateľne. Záver súdu o tom, že neboli splnené podmienky § 53 ods. 9 OZ pre nepreukázanie doručenia výzvy zo dňa 11. apríla 2018 žalovanej, považuje žalobca za absurdný a v rozpore s § 45 ods. 1 OZ. V tejto súvislosti žalobca zdôrazňuje, že by bolo v extrémnom rozpore so zásadou spravodlivosti, ak by súd vyhýbanie sa preberaniu zásielok zo strany dlžníka pripisoval na úkor veriteľa. Závery uvedené v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu sú podľa dovolateľa v extrémnom rozpore s doslovným znením zákona, odbornou literatúrou, ako aj právnymi závermi obsiahnutými v rozhodnutiach najvyšších súdnych autorít a iných krajských súdov, čo žiadnym spôsobom neprispieva k princípu právnej istoty. Podľa názoru žalobcu sa v danom prípade jedná o nepredvídateľné a prekvapivé rozhodnutie.

5. Dovolateľ ďalej uviedol, že po preštudovaní rozhodnutia odvolacieho súdu nerozumel tomu, prečo súd neuznal poštový podací hárok ako relevantný dôkaz o tom, že právny predchodca žalobcu žalovanej doručoval písomnosť - konkrétne výzvu na úhradu dlžnej sumy zo dňa 11. apríla 2018. Podľa názoru žalobcu krajský súd rozhodol v priamom rozpore s rozhodnutiami dovolacieho súdu sp. zn. 2Sžf/8/2009 zo dňa 06. júla 2010, sp. zn. 5Obdo/2/2017 zo dňa 30. januára 2018, sp. zn. I. ÚS 174/09-19, pričom svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe žiadnym spôsobom neodôvodnil, čím porušil princíp právnej istoty. Krajský súd bez reálneho odôvodnenia neakceptoval podací poštový hárok, ako dôkaz žalobcu o doručení písomnosti do dispozičnej sféry žalovanej.

6. Prípustnosť dovolania je podľa dovolateľa daná aj § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci, keď sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke, či doručenie do dispozičnej sféry adresáta preukázané podacím hárkom spôsobuje účinky riadneho doručenia, pokiaľ je adresátom spotrebiteľ, s poukazom na judikát publikovaný v zbierke stanovísk NS SR pod R4/2021 a v uzneseniach zo dňa 28. januára 2011 sp. zn. 5Cdo/129/2010 a zo dňa 30. apríla 2007 sp. zn. 1ObdoV/63/2005.

7. Na základe vyššie uvedeného žalobca navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

IV.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

10. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta zmätočnosť, nepredvídateľnosť a prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu poukazujúc na § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, konkrétne otázky, či doručenie do dispozičnej sféry adresáta preukázané podacím hárkom spôsobuje účinky riadneho doručenia, pokiaľ je adresátom spotrebiteľ.

11. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. V danom prípade, dovolateľ namietol vadu zmätočnosti konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi túto procesnú vadu sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. García Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný

súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Taktiež v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

19. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. K námietke dovolateľa, že odvolací súd bez reálneho odôvodnenia neakceptoval podací poštový hárok, ako dôkaz žalobcu o doručení písomnosti do dispozičnej sféry žalovanej a žiadnym spôsobom neodôvodnil odklon od ustálenej rozhodovacej praxe (sp. zn. 2Sžf/8/2009 zo dňa 06. júla 2010, sp. zn. 5Obdo/2/2017 zo dňa 30. januára 2018, sp. zn. I. ÚS 174/09-19) najvyšší súd uvádza, že odvolací súd v ods. 15. až 17. dostatočne jasne vysvetlil, prečo považoval poštový hárok iba za dôkaz toho, že žalobca podal pošte na prepravu obálku, v ktorej však iba podľa vyjadrenia žalobcu mala byť výzva zo dňa 11. apríla 2018, čo však žalovaná poprela. Preto odvolací súd nepovažoval za preukázané, že žalovaná mala objektívne možnosť oboznámiť sa s prejavom vôle právneho predchodcu žalobcu. Z ďalšieho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu možno vyvodíť záver, že skutočnosť oboznámenia sa žalovanej s vôľou právneho predchodcu žalobcu by mohla byť preukázaná v prípade, ak by žalobca predložil doručenkú podpísanú žalovanou, príp. oznámenie od pošty, že žalovaná si zásielku v odbernej lehote neprevzala. V danom prípade odvolací súd dostatočne zrozumiteľne uviedol, prečo zo žalobcom predloženého

dôkazného prostriedku (podacieho hárku) podľa neho nevyplýval dôkaz o oboznámení sa žalovanej s vôľou právneho predchodcu žalobcu realizovať právo vyplývajúce z § 565 OZ. Je teda zrejmé, prečo sa odvolací súd stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie o nemožnosti akceptovať podací hárak ako relevantný dôkazný prostriedok preukazujúci doručenie zásielky do dispozičnej sféry žalovanej, keď zároveň žalobca v rámci odvolacieho konania nepredložil žiadne nové skutočnosti alebo dôkazy (ods. 6. rozhodnutia odvolacieho súdu). Na základe uvedeného je nepochybné, prečo žalobcom predložený dôkazný prostriedok súdy nižšej inštancie neposúdili v zmysle záverov obsiahnutých v rozhodnutiach, na ktoré žalobca v dovolaní poukázal.

20. V súvislosti s namietanou prekvapivosťou rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd zdôrazňuje, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Žalobca v dovolaní neuviedol žiadne skutočnosti nasvedčujúce nepredvídateľnosti a prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, preto v danom smere išlo o neprípustnú námietku.

21. Podľa dovolacieho súdu obsah spisu nedáva podklad pre záver, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí procesnou vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP, za ktorú nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

22. V súvislosti s dovolacou námietkou vyplývajúcou z § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd konštatuje, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. K dovolaniu § 421 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

24. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP videl dovolateľ v tom, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, či doručenie do dispozičnej sféry adresáta preukázané podacím hárkom spôsobuje účinky riadneho doručenia, pokiaľ je adresátom spotrebiteľ, odklonil od záverov dovolacieho súdu vyjadrených v judikáte publikovanom v Zbierke stanovísk NS SR pod R 4/2021, ktorého právna veta znie: „Ustanoveniu § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka neodporuje a zásade zmluvnej voľnosti zodpovedá aj dohoda spotrebiteľa a veriteľa v spotrebiteľskej zmluve o tom, že pri doručovaní zásielky spotrebiteľovi sa môže uplatniť fikcia doručenia zásielky na poslednú známu adresu spotrebiteľa.“ a obsiahnutých v uzneseniach zo dňa 28. januára 2011 sp. zn. 5Cdo/129/2010 a zo dňa 30. apríla 2007 sp. zn. 1ObdoV/63/2005. Z uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe podľa dovolateľa jednoznačne vyplýva, že sa súdna prax zhodla na akceptovaní spôsobu dojednávania fikcie doručenia, pri ktorom je irelevantné, či sa adresát v mieste doručovania skutočne zdržiava - dôležité je to, ako vymedzil spôsob prijímania zásielok v zmluve. Predpokladá sa, že ak účastník zmluvy uvedie určitú adresu, tak tým vymedzil svoju dispozičnú sféru, kde má zabezpečenú možnosť oboznámiť sa s doručovanou zásielkou. Opačná argumentácia by totiž viedla k absurdným dôsledkom - zmluvná strana by úmyselne uviedla adresu, na ktorej sa nezdržiava, aby znemožnila účinné doručovanie. Takto dojednanú fikciu doručenia možno istým spôsobom považovať za nadbytočnú, nakoľko pri doručovaní hmotnoprávných úkonov sa nevyžaduje reálne prevzatie zásielky adresátom - z toho vyplýva, že aj bez takto dojednanej fikcie doručenia sa bude právny úkon považovať za doručený bez ohľadu na jeho faktické prevzatie, ak dôjde

do dispozičnej sféry adresáta. Dovolateľ poukázal na ustanovenie § 45 ods. 1 OZ, z povahy ktorého vyplýva, že ide o kogentné ustanovenie, ktoré nepripúšťa odchýlnu dohodu zmluvných strán v podobe fikcie doručenia. Tu žalobca poukázal na požiadavku právnej istoty adresáta, ale aj odosielateľa v tom zmysle, že ak sa adresát mal možnosť (príležitosť) oboznámiť s prejavom vôle, ale sa tak nestalo, prejav vôle sa považuje za účinný.

25. Odpoveď na právnu otázku nastolenú dovolateľom možno nájsť v rozhodnutí najvyššieho súdu zo dňa 15. decembra 2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020 publikovanom v Zbierke stanovísk NS SR pod R 4/2021, na závery ktorého poukázal aj dovolateľ, a v ktorom dovolací súd uviedol: „Ustanovenie § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje režim doručovania hmotnoprávných úkonov. V zmysle uvedeného ustanovenia prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde. V danom prípade sa jedná o takzvanú teóriu dôjdenia, a teda pri hmotnoprávných úkonoch sa nevyžaduje skutočné doručenie a prevzatie písomnosti zachytávajúcej právny úkon. Účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka, resp. celkovo v oblasti súkromného práva predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi, t. j. že sa dostane do sféry jeho dispozície - už týmto okamihom začína právny úkon pôsobiť voči druhej zmluvnej strane. Slovné spojenie „dostane do jeho dispozičnej sféry“ nemožno vykladať v zmysle procesnoprávných predpisov. Je ním potrebné rozumieť objektívnu možnosť neprítomnej osoby zoznámiť sa s jej adresovaným právnym úkonom. Právna teória i súdna prax takou možnosťou chápe nielen samotné prevzatie písomného hmotnoprávného úkonu adresátom, ale i také prípady, kedy dorúčením listu či telegramu, obsahujúceho prejav vôle, do bydliska alebo sídla adresáta, či do jeho poštovej schránky, poprípade i hodením oznámenia do poštovej schránky o uložení takej zásielky, nadobudol adresát hmotnoprávného úkonu objektívnu príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky. Pritom nie je nevyhnutné, aby sa adresát skutočne zoznámil s obsahom hmotnoprávného úkonu, postačuje, že mal objektívnu možnosť spoznať jeho obsah (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. januára 2011 sp. zn. 5Cdo/129/2010). Teória dôjdenia vychádza z toho, že z hľadiska pôsobenia (perfektnosti) prejavu vôle nie je dôležitá skutočná vedomosť adresáta právneho úkonu, pretože inak by adresát mohol účinkom prejavu vôle druhého účastníka zabrániť nepreberaním písomností. Dôjdením do sféry vplyvu príjemcu sa rozumie napríklad vhoďenie listu do schránky príjemcu alebo dôjdenie mailu na mailovú adresu príjemcu, ak príjemca dal v zmluve najavo, že písomnosti možno posilať aj elektronicky. Rozhodujúce je objektívne hľadisko, t. j. ak sa preukáže, že adresát mal reálnu možnosť oboznámiť sa s prejavom vôle, nastávajú právne účinky jednostranného právneho úkonu obsahujúceho takýto prejav bez ohľadu na to, či sa s ním adresát skutočne oboznámil. Pre čas dôjdenia prejavu vôle ďalej platí, že prejav vôle musí dôjsť adresátovi v čase, v ktorom sa podľa obvyklých okolností mohol s obsahom prejavu vôle oboznámiť; záleží teda na tom, kedy adresát mal a mohol predpokladať prijatie prejavu. Dôjdením prejavu vôle do dispozičnej sféry adresáta sa završuje proces účinného doručenia právneho úkonu a od tohto momentu je právny úkon pre konajúci subjekt záväzný a nemožno ho jednostranne odvolať.

V zmluvnej právnej praxi sa zvyknú v súvislosti s doručovaním právnych úkonov a iných listín v zmluvách používať dojednania upravujúce tzv. fikciu doručenia, podľa ktorej sa zásielka považuje za doručенú bez ohľadu na to, či doručenie (v zmysle faktického prevzatia zásielky) bolo reálne vykonané. V tomto smere možno rozlišovať dve situácie fikcie doručenia, a to: 1/ zásielka sa považuje za doručенú uplynutím vopred určených dní odo dňa jej odoslania, 2/ zásielka sa považuje za doručенú dňom jej vrátenia odosielajúcemu subjektu z dôvodu neprevzatia adresátom. K prvému spôsobu dojednania fikcie doručenia zaujala súdna prax odmietavé stanovisko, podľa ktorého dohodou zmluvných strán nemožno platne dojsť k nevyvrátiteľnej domnienke ani fikcii, že určitá zásielka obsahujúca právny úkon sa považuje za doručенú len na základe jej odoslania bez toho, aby došla do sféry adresáta. Podľa tohto názorového prúdu fikcia doručenia neobstoí ako platne dojednaná pre jej rozpor s ustanovením § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka. Princíp doručovania právnych úkonov ako podmienka ich účinnosti vyplýva nielen z § 45 Občianskeho zákonníka, ale je jednou z hlavných zásad súkromného práva. Je neprípustné, aby k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností účastníkov právnych vzťahov dochádzalo na základe prejavu vôle konajúceho subjektu bez toho, aby mal adresát minimálne objektívnu možnosť sa s týmto úkonom oboznámiť - ak má byť určitý právny úkon uskutočnený jednou osobou významný pre inú osobu, musí mať táto osoba aspoň príležitosť spoznať jeho obsah (musí dôjsť do jej dispozičnej sféry). Dispozičná sféra adresáta je

vymedzená zmluvne dohodnutým doručovacím režimom, t. j. kontaktnými adresami účastníkov alebo určením kontaktnej osoby (spravidla v záhlaví zmluvy) s tým, že doručenie písomnosti je účinné už tým, že sa doručí do dohodnutého miesta alebo určenej osobe. Týmto okamihom sa zásielka dostáva do sféry adresáta, pričom už nie je dôležité, či sa adresát s obsahom zásielky zoznámil alebo nie. Z podstaty doručovania tak pre účastníkov zmluvného vzťahu vyplýva povinnosť zabezpečiť v danom mieste alebo u určenej osoby prijímanie zásielok. Pri zmene dohodnutého režimu doručovania majú zmluvné strany vzájomnú oznamovaciu povinnosť, aby sa zabezpečila účinnosť doručovania právnych úkonov - zmluvnej strane nemožno pričítať v jej neprospech, že doručovala na pôvodne dohodnutú adresu, ak jej táto zmena nebola včas oznámená (z dôvodu právnej istoty v právnych vzťahoch možno odporučiť dojednať notifikačnú povinnosť týkajúcu sa zmien v doručovaní výslovným spôsobom v zmluve). Je neprípustné, aby adresát porušením povinnosti oznámiť novú adresu požíval výhody spočívajúce v zmarení právnych účinkov pre neho nepriaznivých právnych úkonov, a to na úkor konajúcej osoby, ktorá koná v súlade s tým, čo bolo pre doručovanie dohodnuté. Pri druhom spôsobe dojednania fikcie doručenia je irelevantné, či sa adresát v mieste doručovania skutočne zdržiava - dôležité je to, ako vymedzil spôsob prijímania zásielok v zmluve. Predpokladá sa, že ak účastník zmluvy uvedie určitú adresu, tak tým vymedzil svoju dispozičnú sféru, kde má zabezpečenú možnosť oboznámiť sa s doručovanou zásielkou. Opačná argumentácia by totiž viedla k absurdným dôsledkom - zmluvná strana by úmyselne uviedla adresu, na ktorej sa nezdržiava, aby znemožnila účinné doručovanie. Takto dojednanú fikciu doručenia možno istým spôsobom považovať za nadbytočnú, nakoľko pri doručovaní hmotnoprávnych úkonov sa nevyžaduje reálne prevzatie zásielky adresátom z toho vyplýva, že aj bez takto dojednanej fikcie doručenia sa bude právny úkon považovať za doručený bez ohľadu na jeho faktické prevzatie, ak dôjde do dispozičnej sféry adresáta.

Koncepcia Občianskeho zákonníka je postavená na dispozitívnosti väčšiny jeho ustanovení, pričom v mnohých prípadoch je ponechané na zmluvnej slobode účastníkov, akým spôsobom pre svoje záväzkové vzťahy zákonnú úpravu modifikujú. V súlade s ustanovením § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka si totiž účastníci môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje, a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od nich nemožno odchyliť. Z povahy ustanovenia § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že ide o kogentné ustanovenie, ktoré nepripúšťa odchylnú dohodu zmluvných strán v podobe fikcie doručenia. Právna konštrukcia doručovania upravená týmto ustanovením totiž zabezpečuje spravodlivé vyvažovanie záujmov zmluvných strán. Adresátovi právneho úkonu poskytuje možnosť oboznámiť sa s obsahom právneho úkonu a taktiež istotu, aby účinky daného právneho úkonu nenastali bez toho, že mu to nebolo umožnené. Subjekt realizujúci právny úkon má na druhej strane istotu, že doručovaný právny úkon sa stane právne perfektným a vyvolá zamýšľané právne následky aj v prípade, že sa adresát vyhýba prevzatíu zásielky, príp. zmarí jej doručenie hoci i z nebanlivosti (napr. zmenou doručovacej adresy bez oznámenia tejto skutočnosti druhej zmluvnej strane). Tu je potrebné poukázať práve na požiadavku právnej istoty na strane adresáta, aby sa mohol s prejavom vôle oboznámiť, ale zároveň sa chráni aj právna istota odosielateľa v tom zmysle, že ak sa adresát mal možnosť (príležitosť) oboznámiť s prejavom vôle, ale sa tak nestalo, prejav vôle sa považuje za účinný. Pritom nie je podstatné, či sa adresát s obsahom zásielky aj skutočne oboznámil. Je potrebné si však uvedomiť, že v prípade sporu o doručení písomnosti bude dôkazné bremeno o doručení zaťažovať odosielateľa. Je preto vhodné, aby odosielateľ vhodným spôsobom doručenie zásielky adresátovi zdokumentoval, resp. ju vedel relevantne preukázať.

26. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v danom spore doručenie do dispozičnej sféry adresáta (spotrebiteľa) preukázané podacím hárkom nespôsobuje účinky riadneho doručenia, nakoľko fikcia doručenia ako ju mal dohodnutý právny predchodca žalobcu so žalovanou v bode 10.3 VOP, na ktorý poukázal v dovolaní („Pri doručovaní písomností poštou sa zásielka považuje za doručenú v tuzemsku tretí deň po jej odoslaní a v cudzine siedmy deň po jej odoslaní.“), je súdnou praxou odmietaná (viď ods. 25. rozhodnutia) z dôvodu rozporu s § 45 ods. 1 OZ v spojení s § 39 OZ. Taktiež zásielku nebolo možné považovať za doručenú dňom jej vrátenia odosielateľovi, lebo žalobca síce na preukázanie svojho tvrdenia predložil poštový podací hárkok, avšak z obsahu spisu nevyplýva, že by predložil vrátenú zásielku s oznámením od doručovateľa, že si adresátka zásielku v odbernej lehote neprevzala, resp. že ju odmietla prevziať, alebo potvrdenie o doručení podpísané žalovanou, keď

žalovaná doručenie poprela, ako správne skonštatoval odvolací súd v ods. 15. svojho rozhodnutia. Uvedená námietka dovolateľa neobstoí, pretože odvolací súd sa pri rozhodovaní od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonil.

27. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu v celosti zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP.

28. V dovolacom konaní súd žiadnej zo strán trovy dovolacieho konania nepriznal (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP) lebo v dovolacom konaní žalobca úspech nemal a v tomto konaní úspešnej žalovanej žiadne trovy nevznikli.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.